

Jaarplan 2024

Voedselagenda

Inleiding

De Voedselagenda is als stimuleringsagenda vastgesteld in 2021 om van 2021 tot en met 2023 te werken aan het versterken van korte ketens in de provincie Utrecht en het stimuleren van gezonde en duurzame voedselconsumptie van de inwoners.

Met de Voedselagenda wordt gewerkt aan de volgende ambities:

- Eerste ambitie: in de provincie Utrecht eten we uit de korte keten:
- Tweede ambitie: in de provincie Utrecht eten we gezond en duurzaam.

In het coalitieakkoord 2023-2027 is opgenomen dat:

“De voedselagenda herijken we, waarna we kijken hoe we deze voortzetten om aandacht te houden voor het belang van korte ketens en van lokaal en duurzaam ondernemerschap.”

De startnotitie visie landbouw en voedsel – bouwsteen voor de omgevingsvisie – is op 6 december 2023 besproken in de Statencommissie Ruimte, Groen, Water en Wonen. De visie landbouw en voedsel voor 2050 zal richtinggevende keuzes aangeven die ook in de volgende uitvoeringsperiode van de Voedselagenda geborgd dienen te worden. Aangezien deze visie ook bepalend is voor de herziene vorm van de Voedselagenda wordt er in Q3 van 2024 gestart met het proces om de Voedselagenda te herijken. De evaluatie van de Voedselagenda zal naar verwachting Q2 2024 worden opgeleverd. Deze evaluatie vindt parallel plaats aan de evaluatie van de Samenwerkingsagenda Landbouw.

Het komende jaar werken we met een jaarplan in plaats van een uitvoeringsprogramma, omdat de focus meer ligt op projecten/activiteiten waar de provincie vanuit de Voedselagenda een directe/actieve rol heeft. Daarnaast concentreren we ons op de evaluatie en herijking. Deze laatste activiteiten zijn niet in dit plan opgenomen.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Inhoudsopgave	3
Lokale en duurzame voedseldeals	4
1. Project Dealmaker korte keten – project lokale en duurzame voedseldeals	4
1.1 Biodiversiteit op je bord – Pilot voor horeca in provincie.....	4
1.2 Regiocluster bedrijfscatering – Samen Utrecht mooier eten.....	5
1.3 Faciliteren van Utrechtse gemeentes bij uitvoering voedselbeleid	5
1.4 Regionale broodketen faciliteren	6
Het goede voorbeeld geven	7
2 Project Het goede voorbeeld geven: Eigen bedrijfscatering gezonder en duurzamer maken....	7
2.1 Campagneweek: Week zonder vlees en zuivel.....	7
2.2 Campagneweek: Verspillingsvrije week	8
2.3 Deelnemer JOGG ambitiedocument	8
Overige projecten en activiteiten in uitvoering	9
3. Project Dutch Food Week – Waarde-Ring uitreiking 2024.....	9
4. Onderzoek Eiwittransitie.....	9
5. Onderzoek Voedselverspilling	10
6. Netwerkbijeenkomst voor Utrechtse gemeenteambtenaren	10
7. Boerderij in de kijker – boerderijeducatie 2024	10
Rol Ondersteunen, verbinden en participeren	12
8. Deelnemer Bean Deal / interprovinciaal eiwitgroep	12
9. Deelnemer Food-Print Utrecht Region	12
10. Onderzoek Regiodeal FV - Gezonde voedselomgeving	13
11. Jong Leren Eten- programma.....	13
Begroting 2024	15

Lokale en duurzame voedseldeals

1. Project Dealmaker korte keten – project lokale en duurzame voedseldeals

Omschrijving	In 2023 is een actieplan opgesteld, waarmee we toewerken naar lokale en duurzame voedseldeals in provincie Utrecht tussen producenten(organisaties) en marktpartijen. Hier gaat het bijvoorbeeld om het maken van structurele afnameafspraken. Specifiek richten we ons hierbij op bedrijven en instellingen (zakelijke inkoop bedrijfscatering), horeca (zakelijke inkoop) en gemeenten (ondersteuning voedselbeleid). Een tussenstap naar deze deals is het ondertekenen van een convenant door betrokken partijen in de keten. Provincie Utrecht is initiator van dit convenant. Het convenant wordt opgevolgd door een pilot met deze ondertekende partijen, als opmaat naar de deals.
---------------------	--

Planning	Uitvoering t/m januari 2025
Ambitie	Bijdrage aan ambitie 1 & 2

Pilots en activiteiten die onder project lokale en duurzame voedseldeals uitgevoerd worden waarbij de dealmaker korte keten een uitvoerende en/of begeleidende rol heeft:

1.1 Biodiversiteit op je bord – Pilot voor horeca in provincie

Omschrijving	Het doel van het Biodiversiteit Op Je Bord-programma is om het gebruik van 'biodiversiteitvriendelijke' producten via de out-of-home foodservice, in restaurants en bedrijfskantines, te stimuleren. Hiermee worden nieuwe verdienmodellen gecreëerd voor voedselproducenten die een positieve bijdrage leveren aan behoud en/of herstel van biodiversiteit. Bij het programma kunnen zich horecaondernemingen en food service partijen aansluiten die gerechten maken van biodiversiteit bevorderende producten. Dutch Cuisine werkt aan een regionale uitwerking van dit concept voor producenten, horecaondernemingen, food service partijen en groothandels
---------------------	---

in de provincie Utrecht. Een verkenning van deze uitwerking is gestart met de activatie van drie regionale groothandels: GEPU, Driessen food en BD-Totaal. De verkenning is afgerond midden 2023. In 2024 willen we een pilot starten met horecaondernemers in de provincie Utrecht i.s.m. BOJB, waarbij we de opname van lokale en duurzame producten in het horeca-assortiment willen stimuleren.

Partner	Dutch Cuisine
Planning	Verwachte uitvoering Q1 t/m Q3 2024
Ambitie	Bijdrage aan ambitie 1

1.2 Regiocluster bedrijfscatering – Samen Utrecht mooier eten

Omschrijving Vanuit het traject Dealmaker Korte Keten werken we toe naar deals (samenwerkingsafspraken) tussen producenten en marktpartijen. In samenwerking met MVO NL proberen we het marktkanaal bedrijfscatering hierop aan te haken. MVO NL heeft vorig jaar het collectief [Boeren.Natuurlijk!](#) en [Natuurlijk eten en drinken](#) gelanceerd. Samen met MVO NL brengen we een aantal grotere voedselinkopende bedrijven binnen provincie Utrecht in kaart en werken we toe naar het aanhaken van hen op het convenant. Daarna gaan we vanuit pilotvorm met deze partijen en benodigde ketenpartijen 'treintjes' bouwen, dat zijn korte ketens van producent tot aan het bedrijfsrestaurant. Dit met het doel om meer lokaal en duurzaam voedsel vanuit producenten uit provincie Utrecht te laten landen in de bedrijfsrestaurants van de aangehaakte bedrijven. Gedurende het traject kunnen andere bedrijven ook aansluiten op het convenant. Het laatste deel van 2024 staat in het teken van borging en evaluatie.

Partner	MVO NL
Planning	Verwachte uitvoering Q1 t/m Q4 2024
Ambitie	Bijdrage aan ambitie 1 & 2

1.3 Faciliteren van Utrechtse gemeentes bij uitvoering voedselbeleid

Omschrijving Vanuit het traject Dealmaker Korte Keten willen we lokale overheden aanmoedigen om met lokaal en duurzaam voedsel aan de slag te gaan. Wanneer zij die stap willen zetten, faciliteren we hen door te adviseren hoe zij met lokaal en duurzaam voedsel aan de slag zouden kunnen gaan. Dit doen we door te wijzen op mogelijkheden, goede voorbeelden en verbindingen te leggen tussen lopende activiteiten/organisaties en de gemeentes zelf.

Partner	N.v.t.
Planning	Uitvoering t/m Q1 2025

Ambitie	Bijdrage aan ambitie 1 & 2
----------------	----------------------------

1.4 Regionale broodketen faciliteren

Omschrijving project

In gemeente Utrecht wordt een nieuwe molen gerealiseerd: de Haarrijnse molen aan de Haarrijnse plas. Dit project is mede een [uitvoeringsproject](#) van LEADER-gebied Weidse Veenweiden. De molenaar en initiatiefnemer heeft de dealmaker korte keten benaderd om te onderzoeken of er mogelijkheden bestaan om een regionale broodketen te ontwikkelen. Dat wil zeggen graan verbouwen bij boeren in provincie Utrecht, het laten malen bij molenaars in onze provincie, het meel gaat naar bakkers in onze provincie die het vervolgens lokaal afzetten. Eind 2023 / begin 2024 wordt geïnventariseerd middels een aantal bijeenkomsten of hier behoefte aan is vanuit deze ketenspelers (bakkers en boeren).

Partner	LEADER-project Weids brood
Planning	Q1 – Q3 2024
Ambitie	Bijdrage aan ambitie 1

Het goede voorbeeld geven

2 Project Het goede voorbeeld geven: Eigen bedrijfs catering gezonder en duurzamer maken

Omschrijving In 2020 heeft de provincie de [Green Deal Duurzame catering](#) ondertekend. Een deal tussen de Rijksoverheid en de provincies waarin zij zichzelf de opdracht geven om meer lokaal en duurzamer in te gaan kopen. Om deze doelstelling te realiseren in ons eigen bedrijfsrestaurant zijn we een intervisietraject aangegaan onder leiding van stichting Greendish. Dit traject loopt door tot en met eind 2023. De eindmeting van de Green deal wordt eind 2023 uitgevoerd. In 2024 willen zorgdragen voor de leerlessen uit dit intervisietraject en kijken hoe we de monitoring (metingen van inkoop) van de gestelde doelen intern kunnen borgen. Een deel van die borging moet binnen “Provincie als voorbeeld” plaatsvinden – wat een relatie heeft met uitvoeringsplan CO2 routekaart wat zich richt op reductie van CO2-uitstoot binnen de interne organisatie. Hier vindt ook de aansluiting plaats bij het opstarten van de aanbestedingsprocedure voor contract cateraar wat in 2024 plaatsvindt. Dit project is een samenwerking tussen de Voedselagenda, cateraar Eurest, team facilitair en opgave Klimaat Centraal.

Planning	Uitvoering gedurende het hele jaar.
Rol Voedselagenda	Uitvoerder van interne campagneweeken samen met facilitair en cateraar; Aanspreekpunt voor deelname provincie aan ambitiedocument.
Ambitie	Bijdrage aan ambitie 1 & 2

Activiteiten en interne campagneweeken die onder Het goede voorbeeld geven vallen en op het provinciehuis worden uitgevoerd:

2.1 Campagneweek: Week zonder vlees en zuivel

Omschrijving Met deelname aan deze campagneweek inspireren we collega's vaker een plantaardige keuze te maken. In deze nationale campagneweek worden de bezoekers van het provincierestaurant geïnspireerd met nieuwe producten en

worden er alleen vegetarische keuzes aangeboden. De provincie Utrecht doet in de campagneweek zelf mee door geen vlees in het menu aan te bieden.

Partner	Stichting Nationale Week Zonder Vlees
Planning	Uitvoering 4 t/m 10 maart 2024
Ambitie	Bijdrage aan ambitie 2

2.2 Campagneweek: Verspillingsvrije week

Omschrijving Stichting Samen Tegen Voedselverspilling organiseert in 2024 weer de Verspillingsvrije Week. Een week die je uitdaagt om zo min mogelijk voedsel te verspillen. Als provincie nemen we vanuit team facilitair, cateraar Eurest en de Voedselagenda deel aan de Verspillingsvrije week. Stichting Samen Tegen Voedselverspilling vormt dé beweging van bedrijven en publieke organisaties die hun krachten bundelen voor een gezamenlijk doel: samen verminderen we voedselverspilling met de helft voor 2030. Met onze deelname richten we ons met name op het informeren van onze eigen collega's over wat ze kunnen doen om voedselverspilling te verminderen en wat er op het provinciehuis al gebeurt.

Partner	Stichting Samen Tegen Voedselverspilling
Planning	Uitvoering tweede of derde week van september
Ambitie	Bijdrage aan ambitie 2

2.3 Deelnemer JOGG ambitiedocument

Omschrijving De provincie Utrecht heeft op 23 januari 2023 het JOGG Ambitiedocument - Gezonder voedingsaanbod in gemeentehuizen en provinciehuisen, ondertekend. De ondertekenaars van het ambitiedocument van JOGG, hebben de ambitie om op basis van de Richtlijn Eetomgevingen van het Voedingscentrum te werken aan een gezonder en duurzamer voedingsaanbod in gemeentehuizen en provinciehuisen.

De overheid is niet alleen werkgever, maar vervult ook een voorbeeldfunctie. Hierbij geven wij als provincie een signaal af naar Utrechtse JOGG-gemeentes en gemeentes die nog JOGG-gemeente willen worden. Hiermee geven zij vervolgens zelf ook het goede voorbeeld in hun eigen bedrijfskantine.

Partner	Stichting JOGG
Ambitie	Bijdrage aan ambitie 2

Overige projecten en activiteiten in uitvoering

3. Project Dutch Food Week – Waarde-Ring uitreiking 2024

Omschrijving project [Dutch Food Week](#), een initiatief van de Topsector Agri&Food, vindt elk jaar plaats in de maand oktober. Het is de nationale week waarin in heel Nederland wordt stilgestaan bij voedsel. Het is een open podium voor activiteiten van initiatieven en organisaties die bijdragen aan voedselbewustwording. In 2024 willen we weer de Waarde-Ring organiseren. Hierbij worden er per provincie mensen in het zonnetje gezet die zich het afgelopen jaar voor de versterking van de band tussen boer en burger en voedseleducatie ingezet hebben. Zij krijgen hiervoor een provinciale onderscheiding.

Partner	Dutch Food Week (DFW)
Rol Voedselagenda	Organisatie jureringsproces en uitreiking
Planning	Opstart en voorbereiding: april-september Uitvoering: oktober 2024
Ambitie	Bijdrage aan ambitie 1 & 2

4. Onderzoek Eiwittransitie

Omschrijving In Nederland vindt steeds meer teelt en verwerking plaats van eiwitrijke gewassen, primair bestemd voor humane consumptie. De focus ligt hier met name op stikstofbindende vlinderbloemigen (peulvruchten) zoals veldbonen, lupine en soja. Het toewerken naar een plantaardig dieet en het eten van peulvruchten van Nederlandse bodem draagt bij aan de klimaatopgave en biedt kansen voor de biodiversiteit en de bodem. In de provincie vindt momenteel nauwelijks teelt plaats van vlinderbloemige gewassen voor humane consumptie, en voornamelijk alleen als diervoeder. Binnen dit

onderzoek wordt onderzocht hoe kansrijk het is om vlinderbloemige en andere eiwitrijke gewassen te telen in onze provincie. Uitgangspunt is dan welke mogelijkheden er zijn vanuit de huidige bodem- en watersituatie in de verschillende regio's van de provincie.

Planning	Uitvoering Q1 t/m Q3 2024
Ambitie	Bijdrage aan ambitie 1 & 2

5. Onderzoek Voedselverspilling

Omschrijving Vermindering van voedselverspilling is een urgente stap en kan een grote bijdrage leveren aan de transitie naar een duurzamer voedselsysteem. Het voedsel dat nu verloren gaat (1/3^e van het geproduceerde voedsel) is verantwoordelijk voor 8% van alle broeikasgassen in de wereld. Het verminderen van voedselverspilling komt terug in de tweede ambitie van de Voedselagenda 2021-2023. Het doel van dit onderzoek is de ontwikkeling van kaders en richting voor beleid op voedselverspilling en reststromen.

Planning	Uitvoering Q2- Q4 2024
Ambitie	Bijdrage aan ambitie 2

6. Netwerkbijeenkomst voor Utrechtse gemeenteambtenaren

Omschrijving Vanuit onze ondersteunende en faciliterende rol hebben we vanuit de Voedselagenda in 2022 en 2023 een netwerkbijeenkomst georganiseerd voor Utrechtse gemeenteambtenaren. Het doel van deze netwerkbijeenkomsten is om gemeentes de handvatten te bieden om met voedselbeleid aan de slag te gaan in eigen gemeente. Afhankelijk van de ervaringen met de netwerkbijeenkomst van 14 november 2023 is het voornemen om deze in 2024 weer te organiseren.

Uitvoerder	Voedselagenda (organisatie van netwerkbijeenkomst)
Planning	Uitvoering najaar 2024
Ambitie	Bijdrage aan ambitie 1 & 2

7. Boerderij in de kijker – boerderijeducatie 2024

Omschrijving Boerderij in de Kijker (BIDK) is een vereniging van ongeveer 46 educatieboeren- en boerinnen in de provincie Utrecht, die wekelijks leerlingen op het agrarische bedrijf ontvangen. De doelstelling van de vereniging is om boeren en burgers en stad en platteland te verbinden. Dit doen zij door

kinderen het boerenleven en het agrarisch landschap te laten ontdekken en beleven en daarmee de kennis te vergroten over hoe ons voedsel wordt geproduceerd. Met een projectsubsidie vanuit de Voedselagenda zorgen we ervoor dat boerderijlessen van maart t/m december 2024 kunnen worden aangeboden voor groepen van basisscholen uit provincie Utrecht, en voor de doorontwikkeling nieuw vo-programma: kringloop en duurzaamheid.

Partner/uitvoerder	Boerderij in de kijker.
Rol Voedselagenda	<ul style="list-style-type: none"> - Verstrekker projectsubsidie voor uitvoering 1 maart 2024 t/m eind december 2024. - Opdrachtgever evaluatie effectiviteit BIDK
Ambitie	Bijdrage aan ambitie 1 & 2

Rol Ondersteunen, verbinden en participeren

8. Deelnemer Bean Deal / interprovinciaal eiwitgroep

Omschrijving De Green Deal eiwitrijke gewassen, nu bekend als [Bean Deal](#), is op 14 juli 2022 ondertekend door 56 organisaties, samen de hele keten dekkend. Doel van de Bean Deal is opschaling van de Nederlandse teelt en verwerking van eiwitrijke gewassen, primair bestemd voor humane consumptie, met een focus op stikstofbindende vlinderbloemigen. Op dit moment hebben 9 provincies de Bean Deal ondertekend. De “Bean Deal” is een vorm waarin de inspanning van diverse partijen in de gehele keten, van boeren, cateraars, en van veredelaars tot aan kennisinstellingen en de overheid, gebundeld wordt. De Bean Deal kent een organisatiestructuur met een kerngroep en een stuurgroep.

Aan de Bean Deal is ook een interprovinciale eiwitgroep verbonden. Ambtenaren van deelnemende provincies wisselen hierin kennis en ervaringen uit en/of starten projecten op. Hieraan neemt provincie Utrecht sinds vorig jaar deel. De instemming met ondertekening van de Deal door Gedeputeerde Staten stond bij het opstellen van dit jaarplan voor het eerste kwartaal van 2024 gepland.

Ambitie	Bijdrage aan ambitie 1 & 2
----------------	----------------------------

9. Deelnemer Food-Print Utrecht Region

Omschrijving project Als provincie werken we samen in het [Food-Print Utrecht Region \(FPUR\)](#) netwerk met de regionale ontwikkelingsmaatschappij (ROM Utrecht Region), Universiteit Utrecht, Rabobank, consultancybureau BeBright en de gemeente Utrecht. Het gezamenlijke doel is om te bouwen aan een duurzame en gezonde voedselomgeving. FPUR organiseert jaarlijks meerdere netwerkbijeenkomsten over wisselende thema's binnen de ambities. Daarbij wil FPUR graag initiatieven en organisaties verder brengen door netwerkvorming en actieve matchmaking van kennisvragen en behoeftes.

Rol Voedselagenda	Deelnemer aan netwerkgroep FPUR
Ambitie	Bijdrage aan ambitie 1 & 2

10. Onderzoek Regiodeal FV - Gezonde voedselomgeving

Omschrijving [De Regio Deal Foodvalley](#) is een meerjarige samenwerking. Het programma kent drie afzonderlijke sporen: transitie naar een toekomstbestendige landbouw (spoor 1), gezonde voeding van prille start tot oude dag (spoor 2) en versterking van het kennis- en innovatiesysteem (spoor 3). In het voorjaar van 2021 zijn vanuit spoor 2 van de Regiodeal Foodvalley diverse onderzoeken van start gegaan rondom kennisontwikkeling en –toepassing op het gebied van gezonde en duurzame consumptie. Binnen deze onderzoeken wordt geëxperimenteerd met het creëren van een gezonde voedselomgeving in diverse settings als horeca, MKB (specifiek transportsector), zorg en op wijkniveau in co-creatie processen. Het onderzoek wordt uitgevoerd en gecoördineerd door PhD-studenten van Wageningen University & Research en Utrecht University. Uitvoering van de Regiodeal vindt plaats t/m augustus 2024. In het laatste jaar staat met name implementatie en kennisdeling van opgedane ervaringen en kennisproducten centraal.

Partner/uitvoerder	Regiodeal FoodValley - WUR/UU
Rol Voedselagenda	Provinciaal contactpersoon voor spoor 2
Ambitie	Bijdrage aan ambitie 2

11. Jong Leren Eten- programma

Omschrijving Het nationaal programma Jong Leren Eten is gericht op structurele aandacht in het onderwijs en de kinderopvang voor voedingseducatie. Jong Leren Eten staat voor: Zoveel mogelijk kinderen en jongeren meer structureel in aanraking laten komen met informatie en activiteiten over voedsel/voeding met als uiteindelijk doel dat zij leren om gezonde én duurzame keuzes te maken. In provincie Utrecht zijn twee makelaars actief. Deze makelaars verbinden vraag en aanbod en stemmen af tussen de verschillende partijen in een bepaalde regio. Hiermee werken ze toe naar een duurzaam provinciaal netwerk van NME's (natuur-en milieueducatie), scholen, kinderdagverblijven, onderwijsaanbieders en initiatieven op het gebied van voedsel en duurzaamheid. Verder ontzorgen de makelaars scholen door de juiste elementen aan te dragen en contacten te leggen op het thema voeding.

Met de Jong Leren Eten-makelaars wordt vanuit de Voedselagenda strategisch samengewerkt om:

- Overzicht te behouden wat betreft ontwikkelingen en kansen op het gebied van voedseleducatie;
- Gemeentes te enthousiasmeren om voedseleducatie een plek te geven in beleid of op zoek te gaan koppelkansen in uitvoering van beleid;
- Innovatieve aanbieders van voedseleducatie te ondersteunen;
- Verbindingen te leggen tussen voedseleducatie met andere beleidsdoelstellingen en projecten van de provincie.

Rol Voedselagenda	Verbinden
Ambitie	Bijdrage aan ambitie 2

Begroting 2024

Financieel overzicht	Begroot
Beschikbaar Materieel budget	€ 400.000
Project lokale en duurzame voedseldeals	€ 172.000
Project het goede voorbeeld geven	€ 10.000
Overige projecten/pilots	€ 109.000
Rol Ondersteunen, verbinden en participeren	€ 22.000
Overig (O.a. inzet communicatie, evaluatie en herijking Voedselagenda)	€ 35.000
Ruimte voor ondersteunen nieuwe initiatieven en projecten (die nog niet voorzien zijn)	€ 52.000
Totaal	€ 400.000